

AD CLODOVEI II DIPLOMATA PROLEGOMENA.

(Brequigny, Diplomata, Chartæ, Leges, t. II.)

Clodovei II, Sigeberti fratris, Neustriæ et Burgundie regis, diplomata tria legitima edita sunt, supposititia totidem.

§ 1. Diplomata sincera.

1. Primum ex legitimo æri incidendum curavit Mabillonius, de Re dipl., pag. 378, ex autographo corticeo, litteris Merovingicis exarato, addita interlineari lectione vulgaribus litteris expressa; tum paulo sanctius edidit, quibusdam sane suppletis ex securatorii mutili instrumenti inspectione; valde enim mutilum erat autographum. Ex eo fere nihil aliud erui potest, nisi donum loci Cortiraci a Dagoberto collatum monasterio sancti Dionysii, a Clodoveo et Nandechilde matre ejus, Suisse confirmatum. De falso postulavit diploma hoc Germonius, de vet. reg. Franc. Diplom. t. I, pag. 455, et t. II, pag. 191; cujus criminationes diluerunt Mabillonius, de Re dipl. suppl. pag. 20, et Fontaninus, Vindie antiq. dipl. pag. 162. Paululum circa hæc immorari juvat ad rem diplomaticam maxime pertinentia, quibus excutiendis in notis nostris, propter præscriptam brevitatem, vacare non licuit. Agitur præcipue de designanda acceptione utriusque locutionis, *subscriptio propria, et nominis signaculum*.

Argumentum contra veritatem diplomatis petit Germonius ex clausula qua Clodoveus et mater ejus prolitentur se propriam subscriptionem inserere non potuisse. Peritum scribendum fuisse Clodoveum etiam ante patris obitum contendit Germonius, et id ostendit ex verbis auctoris Gestorum Dagoberti, cap. 42. Cum enim morti proximus Dagobertus testamentum conderet, cui subscribere, morbo ingravescente, non valeret, rogavit Clodoveum filium suum ut per signaculum nominis sui chartam astrimeret, et optimates subscriberent. Sed ex ipsissimis Gestorum verbis arguitur contra Germonium tunc scribendum imperitum fuisse Clodoveum; hæc enim locutio, *per signaculum nominis*, intelligenda est de signo qualicumque, quod vice subscriptionis litteris exaratis apponeretur; id patet ex eo quod, cum de optimatibus agitur, expresse dicitur ipso subscripsisse, dum Clodoveus solo nominis signaculo chartam confirmavit. Sic factum fuisse apparet in autographo quod expendimus; in eo enim exstant Nantechildis et Clodovei monogrammata, quæ in notis nostris ellungi curavimus (a). Sic autem habet autographum mutilum: « Propria subscriptione inserere non possumus, tamen. . . os et præcelsa genetrix nostra dom. . . berchth. . . Signum dom. Chlodovio regi. Signum præcelsæ Nantechilde reginæ. » Quæ delictum, sic videntur explenda: « Cum nomina nostra propria subscriptione inserere non possumus tamen [n] os et præcelsa genetrix

cum sanctæ reginæ ac monachæ velo alteroque calceo posuerunt. Duplex celebratur sanctæ Bathildis translatio, altera xvi Kalend. Aprilis, altera pridie Kalend. Januarii, hæc quidem in monasterio Kalensi ob quamdam sine dubio sacri corporis translationem in novam capsam; illa in Corbeiensi æque ac Kalensi ob ejus elevationem, quæ fuit facta anno ab incarnatione Domini 833, anno vigesimo imperante Ludovico serenissimo Augusto, et celebratur xvi Kalend. Aprilis, uti in veterrimo Codice Corbeiensi legitur. Ex quo corrigas Martyrologium Benedictinum, in quo hæc elevatio seu translatio, xv Kal.

nostra dom [ina Nantechildis, quam uxorem habuit genitor noster Dago] berchth, [in manu] nostrarum signaculis adumbravimus] signum dom. Chlodovio, » etc. Hæc supplemus ex clausula extrema diplomatis primi inter spuria (*Infra, col. 688*) ejusdem Clodovei, quod quidem, in plurimis sincerum, tamen, cum sit multis adulterationibus lædatur, inter legitima non admittendum putamus.

Ergo ruit calumnia Germonii; et certe nota est nobilitum virorum et principum hac ætate scribendi imperitia, nec ea mira videbitur seu in Clodoveo puerulo, seu in Nandechilde regina quidem, sed e ministerio ad solium evecta.

2. Aliud habemus sincerum Clodovei II diploma, sæpius vulgatum, quod Mabillonius Merovingicæ litteris æri incisis edidit, de Re dipl. tabul. xvii, ad fidem autographi apud sanctum Dionysium repositi. Exstat insertum in chartulario quod asservatur in bibliotheca regia, sub n. 5415. Prolixas huic instrumento notas subjecimus; quibus hic pauca liceat addere, ad refellendas Germonii calumnias. Hoc diplomate Clodoveus confirmat privilegia monasterio sancti Dionysii a Landerico, Parisiensi episcopo, concessa. Exemplum concessionis Landerici typis mandavimus supra (*col. 29*), sed ita adulteratum ut illud spuris instrumentis annumeravimus. Existisse quidem Landerici concessionem docet auctor Gestorum Dagoberti, nec id negat Germonius, de vet. reg. Franc. Dipl., t. I, pag. 425, et t. II, pag. 180, aut a Clodoveo confirmatas fuisse; sed autographum a Mabillonio editum supposititium esse contendit, et id astruere conatur, 1° ex monogrammate quod diplomati subijcitur; 2° ex subscriptione Radoberti majoris domus, unde arguit multa in genuino Clodovei diplomate extitisse, quæ deficiunt in exemplo quod ut autographum venditavit Mabillonius; 3° ex Gestis Dagoberti. Hæc autem sic arbitramur dilui posse.

1° In monogrammate legit Germonius nomen Sigeberti; quod sane pro falsi indicio haberemus; neque enim, quidquid Mabillonius jusserit, de Re diplom., pag. 376, et suppl., pag. 49, concipere id possumus, ut Clodovei diploma monogrammate fratris, non suo, vallatum fuerit; sed, si Merovingicæ litterarum formas requiramus, distincte in monogrammate assequemur nomen *Chlodovius*, et in hoc hæsisse miramur Mabillonium, qui cum litteris Merovingicis familiariter versabatur. Monogramma accurata callatura effictum (b) exhiberi curavimus; quod si inspicatur, unamquamque litteram in eo sic distinguere facile erit: scilicet, littera C deprehenditur in superiori parte lineæ quæ est a sinistris, et in inferiori littera L. Hæc eadem linea, cum alia dextersum per transversalem unita, exprimit litteram

April. memoratur; cujus elevationis historiam suo loco referemus sæculo iv Benedictino.

(a) Necessè esse non est visum ut æri inciderentur monogrammata illa, quæ in Diplomatica Mabillonii reperire est.

(b) Quorum quidem monogrammatum figuræ in hac novissima Editione non exstant, quas vide apud Mabillonium et in Elementis palæographiæ a N. de Wailly descriptis, t. II, pl. vi, l. 3. Confer etiam quidquid ad rem illustrandam eruditus idem addidit, t. I, pag. 659.

H. Transversali lineæ insidet litterula quæ proprior videtur nostræ litteræ S, sed formam vocalis O characterè Merovingico effingit, et hoc officio bis fungitur in monogrammate, quod in veteribus monogrammatibus minime insolens. Littera D a dextris inversa figura conspicitur. In apice monogrammati signantur litteræ V, I, et bis quoque lectioni inservit littera V. Restat littera S, quam agnoscere fas est in linea quæ a parte dextra transversalis lineæ descendit. In hac nostra monogrammati enucleatione non omnino concordamus cum auctoribus Diplomaticæ novæ, t. III, pag. 555, qui tamen in summa nobiscum conveniunt, nomen Clodovei ex monogrammate eruentes.

2º Radoberti subscriptio cum titulo *majoris domus* Gernonio suspecta est, neque arbitratur hunc unquam præfecturam palatii gessisse sub Clodoveo II. Non ita sentiunt Henschenius apud Bolland. Exegetis, ad t. III April., pag. 5, et Fontanius, Vindic. dipl. pag. 159. Felicius forte conjicit Mabillonius, in Dipl. suppl. pag. 19, Radobertum vel Aquitanicæ, vel Bathildis reginæ majorem domus exstitisse, fuerunt enim reginarum majores domus. Ipsi Gernonio hæc conjectura non displicuit, ut videre est, ubi supra, t. II, pag. 14.

3º Objicit Gernonius diploma Clodovei II pugnare cum iis quæ de hoc ipso diplomate narrantur in Gestis Dagoberti. Sed auctor Gestorum quidquid a Landerico Sandionysianis concessum fuerat sigillatim narrando persequitur, diploma vero generalem concessorum confirmationem enuntiat. Ex hac autem discrepantia nihil argui potest, unde sinceritas diplomatis everti possit.

3. Non diu nos detinebit tertii diplomatis fragmentum, quod quidem mutilum admodum, sed legitimum unicumque videtur. Non alio nisi Mabillonio sponse illud Clodoveo II tribuimus. Ita truncum et hiucum est, ut ipsius argumentum ex eo eruere non liceat. Dum fuit regnante Clodoveo quem Mabillonius secundum hujus nominis conjicit. Emissum dicitur suggerente Amathilde *instauri matrona*, quam aliunde non novimus. Parvi forte momenti est ejusmodi quisquilias colligere; sed tam veteris ætatis reliquias, qualescumque sint, neglectui habere, religio nobis foret.

§ II. *Diplomata spuria.*

1. Tria diximus vulgata fuisse sub nomine Clodovei II commentitia diplomata. Primum est de Fossatensis monasterii fundatione. Clodoveus hoc instrumento concedit Bliedgisillo diacono castrum Fossatum, seu Bagaudarum, juxta Maternam fluvium, ad condendum monasterium in honorem sancti Petri et Pauli. Hoc est celebre monasterium quod, teste Nov. Gall. Christ. t. VII, col. 283 et seq. Fossatense vocatum, deinde sancti Mauri Fossatensis nomen sumpsit, et tandem, bulla Clementis papæ VII, anno 1535 abolitum, loco monachorum subrogatis canonicis, Parisiensi episcopatu unitum est. Magna nomina tuentur hujus diplomatis sinceritatem, Breulius, Antiq. Paris. lib. I, pag. 58; Felibianus hist. Paris. t. III, pag. 20; Mabillonius, Annal. Bened. t. I pag. 372; aliqua tamen in eo tenere inserta expungit Cointius, Annal. t. III, pag. 83; nos omnino supposititium instrumentum judicamus Breulius asserit autographum exstare in archivo

A Fossatensi ecclesie: sed et in archivo, et in tabulario capituli sancti Thomæ Luparensis, ubi res Fossatensis monasterii repositæ dicebantur, illud frustra investigandum curavimus. Hæc autem falsi vestigia sunt.

Fingitur in diplomate Bliedgisillum impetravisse hunc locum ut monachos ibi constitueret *sub regula sancti Benedicti*; sed Bliedgisillum ibi constituit primum abbatem Rabolenum, sancti Columbani discipulum; unde Cointius interpolatum conjicit instrumentum in gratiam ordinis Benedictini. Apertius abbas Lebeuf, Hist. diocæs. Paris. t. V, pag. 97 et 118, totum diploma ab aliquo hujus ordinis monacho conflatum pronuntiat, qui, cum hoc monasterium, non semel restauratum, regulæ sancti Benedicti suo tempore subjectum videret, sic a primordiis institutum credidit, et hæc inseruit in instrumento quod ad asserenda jura monasterii sui fabricabat, ut suppleret legitimo deperdito. Id præterea manifeste falsum prodit: Clodoveus monachis condendum monasterium habitaturis privilegia largitur, ea lege ut pro genitricis suæ, pro conjugæ et prole, deum exorent. Signatur autem diploma anno regni primo, quo vix quinquennis erat Clodoveus, cui certe nec conjugis nec proles cura tunc erat. Hæc quoque interpolata Cointius, Annal. t. III, pag. 28, deleri jubet. Sed quæ causa movere potuit ut vero diplomati hæc clausula adderetur? Sane, si illi emendatione corrupta instrumenta resarcire liceat, quis fetus spurius inter legitimos non coaptabitur?

B 2º Fortioribus adhuc argumentis falsi convincitur quod Clodoveo II tribuunt diploma secundum, pro monachis insulæ Barbaræ. Datum dicitur *Monte Lauduno*, qui locus nunquam fuit e ditone hujus regis. Formulæ carlovingicæ ætatem omnino capiunt. Invocatio initialis, tempore Clodovei II insulæ; insolentior titulus quem Clodoveus assumit, *divina Providentia imperator Augustus*. Hoc se titulo inscribat Ludovicus Pius. Personæ quibus directum fingitur Clodovei diploma eadem sunt quibus Ludovici Pii diplomata directa, scilicet *ducibus, comitibus, vicedominis, telonariis, etc.* Quin et *regibus* diploma Clodovei dirigitur, quod Cointio, Annal. t. III, pag. 126, videtur præter sum et rationem. De regalia possidentibus ibi memoratis, observat neminem apud Francos, hoc tempore, possedisse regalia. Ex his facile crediderimus hoc instrumentum nono sæculo fuisse confectum, ut jus monasterio insulæ Barbaræ pararetur in ecclesiis et villis quæ magno numero huic concessæ dicebantur.

C 3. Diploma tertium sub nomine Clodovei II, quæ plurima dona monasterio sancti Dionysii conferuntur aut confirmantur, scætet vitii quæ falsarii ignorantiam produunt. Ibi mentio est donationis Constantiniæ erga Romanam Ecclesiam; quam fabula nemo nescit sæculo decimo quinto explosam, non ante nonum sæculum exortam fuisse. Ibi habentur subscriptiones comitum Flandriæ et Normanniæ; comites autem Flandriæ ante regnum Caroli Calvi non exstiterunt; Normanniæ nomen ne notum quidem fuit sub Meroveadum regno. Hoc tamen instrumentum, quasi ex originali depromptum, obtulit Dubletus, homo simplex et male oculatus, plane rudis in dignoscendis veteribus chartis, quæ quotidie contractabat.

DIPLOMATA SINCERA.

DIPLOMA PRIMUM.

Chlodoveus, rex Francorum, terram de Cotiraco, in Carmeliacensi pago, a Dagoberto concessum monasterio Sancti Dionysii, a confirmat (ann. 640).

[^b *Chlodoveus, rex Francorum*], vir inl. Vandalb... duci et Ebrulfo graf. vel omnibus agentibus praesentibus et futuris.

• Se petitionibus sacerdotum semper praebemus.... sinus...ime in h... regni nostri... vel basile... confirmatis... suus, ter... quondam per sua epistola... in loco noncopante Cotiraco, quae est super f... m Isera, in pago Camiliacense... geneturis nostri Dagoberti regis manebus robor... firmas... raeces... cujus petiti... hoc ei magnetu'o seu uteletas ves.. et confirmation... et genet... is nostri quicquid... in suprascripta loca... inter... basilecam... praesenti tempore s'abileter possidetur, indeneniter possedeant, et abque lite... convezatio... propria subscriptione inserere non possumus tamen... os et praecelsa genetrix no-tra dom... herctus... e sig. dom. Chlodovio regi. Sig. praecelsae Nantechilde reginae d.

DIPLOMA II.

Clodoveus II, rex Francorum, privilegia confirmat ab episcopo Parisiensi Landerico concessa monasterio Sancti Dionysii, et dona eidem collata aut conferenda ihibitata permanere jubet (ann. 653).

CLODOVIUS, REX FRANC. V. INL.

Oportit clemenciae princepali inter ceteras peti-

• Mutilum admodum instrumentum vulgavit Mabillonius, de Re dipl., tab. xviii, pag. 378. aeri incisum ex autographo corticeo, cum interlineari lectione, et iterum separatim cum annotationibus. Recusum exstat apud Felibianum, Hist. abb. S. Dionys., prob. pag. 5, et in Collectione scriptorum Iterum Francicarum, t. IV, pag. 657. Edimus ex lectione Mabilonii collata cum tabula aeri incisa. [Novam ad autographum, in archivo regio, k. n. vii, asservatum, collationem instituire conatus est A. Teulet, sed ita detritum exstat, ut haec etiam vocabula quae a Mabillonio legi potuerunt, nunc penitus sint obliterata. Edidit quoque Marini, Papii diplom. n. Lxiii.]

• Quae hic et deinceps Italico scribuntur charactero praetermissa sunt in tabula aeri incisa. Suppleta aut a Mabillonio, ex accuratiori lectione, ut credibile est, in exemplo quod legitur in ipsius tabulae rgo.

• Monogrammata Clodovei Nantechildisque effinuntur signis quae aeri incisa sunt a Mabillonio. Infra medio, locus sigilli. Post sigillum legitur *let*, quod billonius interpretatur *valet*.

Nullae notae loci aut temporis. Chlodoveus rex, 10 emissum fuit diploma, filius fuit Nantechildis, roinde hujus nominis secundus. Ex subscriptione techildis arguitur datum fuisse ea vivente, quae anno 641, teste Fredeg. Chron. cap. 90. Chlodoveus autem regnum auspiciatus fuerat anno 638. satis probabili conjectura hoc instrumentum annum 640 collocat Felibianus, Hist. abb. S. pag. 21, quem sequimur. Magnum certamen fuit Mabillonium et Germonium, de vet. reg. Franc. t. I, pag. 155, et t. II, pag. 194, de sincerius diplomatis. Adeo spurium illud credebatur, ut falsi criminaretur Dagoberti diploma, huic Chlodovei diplomati simile videretur.

PATROL. LXXXVII.

A ciones illud quae pro salute adscribetur, vel pro timore divini nomenis postolatur placabelli audito suscipere, et ad effectum perducere, ut fiat in mercede conjunctio, dum pro quiete servorum Dei vel congruencia locis venerabilibus impertitur peticio. Igetur dum et omnipotens pater, qui dixit de tenebris lumen splendiscere, per Incarnacionis misterium unigeniti filii sui Domini nostri Jesu Christi, vel inlustracionem Spiritus Sancti inluxit in corda sanctorum christianorum, pro cuius amore et desiderio, inter ceteros gloriosos triumphos marterum, beatus Dionysius, Leutherius et Rustecus meruerunt palmas victuriae et coronam percipere gloriosam, ubi per multa tempora in eorum basileca in qua requiescere videntur, non minima miracola Christus per ipsos videtur operare, in quo eciam loco genitores nostri, dominus Dagobertus et domina Nantechildis videntur requiescere, ut per intercessionem sanctorum illorum, in caelesti regno cum omnibus sanctis mereant participari et vitam aeternam percipere. Et quia ab ipsis principebus vel a ceteris priscis regebus, vel aeciam a Deo timentibus christianis hominebus, ipse sanctus locus in rebus propter amorem Dei et vita aeterna videtur esse ditatus, et nostra integra devocio et peticio fuit ut apostolicus vir Landericus, Parisiaci Aecclesiae episcopus, privilegio ad ipsum sanctum locum, abbati vel fratribus ibidem consisten-

Sed diploma Chlodovei feliciter tuetur Mabillonius: Germonii enim omnis argumentatio ad id recidit quod Nantechildis et Chlodoveus nomen suum huic instrumento subscribere non posse se declarent, quamvis utrunque scribendi peritum fuisse Germonius contendat. Mabillonius argumentationem evertit in Supplemento ad librum de Re diplomatica, pag. 20, quod videsis. Vide et prolegomena nostra, ubi haec prolixiori disceptatione prosequimur.

• Primum vulgavit Dubletius, Hist. abb. S. Dion. pag. 683, ex autographo corticeo [nunc in archivo reg. tabul. viii bis, asservato]: recusum est inter Conc. Gall. Sirmondi, t. I, pag. 498; in Ann. Cointii, t. III, pag. 375; in Hist. Sandionys. Felibiani, prob. pag. 5; in Collect. script. rer. Franc., t. IV, pag. 636; sed accuratius a Mabillonio, de Re dipl., tab. xvii, qui Merovingicis litteris exaratum autographum aeri incidi curavit, ac deinde, pag. 466, vulgari charactero expressit. Exstat in Hist. Eccl. Paris. t. I, pag. 188. Nos ex Mabilonii exemplari Merovingico hic exhibemus. [E nova et accurata ad archetypi fidem recensione, nonnulla emendavit A. Teulet.] Cointius illud adeo formulis Marcellii, imperimis form. II, lib. I, consentaneum existimat, ut nullum in eo falsitatis aut interpolacionis indicium se agnovisse fateatur. Novos tamen scripturae et barbarismos emendat quasi temere a Dubleto inductos, ad majorem cum veterum instrumentorum stylo similitudinem; in quo fallitur, ut patet ex autographo. Nec felicius idem Cointius arbitratus est expungendas subscriptiones praeter nomina regis et referendarii; omnes enim exhibet autographum, et harum meminit auctor Gestorum Dagoberti, cap. 51. Germonius diploma pro suppositio habendum summopere conatus est astruere. Hujus praecipua argumenta et responsiones Mabillonii in notis attingemus, et in praefatione fusius.

tebus, facere vel confirmare pro quibus futura debent, quo facilius congregationi ipsi liceret pro stabilitate regni nostri ad limena marterum ipsorum iugiter exorare, hoc ipse pontefex, cum suis quoe-piscopis, juxta petitionem devocionis nostrae, pleuisseman voluntatem prestitisso vel confirmasse dinuscutur. Nos ergo per hanc seriem autoretatis nostrae, juxta quod per supradictum privilegium a pontefecibus factum et prestetum est, pro reverencia ipsorum marterum, vel nostra confirmanda mercede, per hanc autoretatem jobemus ut si qua ad ipsum locum sanctum in villabus, mancipiis, vel quibuscumque rebus adque corporebus, a priscis principibus, seo genitorebus nostris, vel a Deum timentibus hominebus, propter amorem Dei, ibidem delegatum, aut deinceps fuerit addetum, dum ex munificencia parentum nostrorum (ut dixemus) ipse sanctus locus videtur esse ditatus, nullus episcoporum, nec praesentes, nec qui futuri fuerint successores, aut eorum ordenatores, vel qualibet persona possit quoquo ordine de loco ipso aliquid auferre, aut aliqua potestate sibi in ipso monasth.... (sic in origin.) vel aliquid quase per commutacionis titulum, absque voluntate ipsius congregacionis vel nostrum permissum, menoare, aut calices vel croces, seo indumenta altaris, vel sacros codeces, argentum aurumve, vel qualemcumque speciem de quod ibidem conlatu fuit aut erit, auferre aut menoare, vel ad civetate deferre non debeat nec praesumat: sed liciat ipsi saucte congreg.... (sic in origin.) per rictam delegacionem conlatum est, perpetem possedere, et pro stabilitate regni nostri iugiter exorare: quia nos pro Dei amore, vel pro reverencia ipsorum sanctorum marterum, et adhepiscenda vita aeterna, hunc beneficium ad locum ipsum sanctum cum consilio pontefecum et illustrium virorum nostrorum procerum gratissemo anemo et integra voluntate vise fuemus prestetisse, eo scilecit ordine, ut sicut tempore domni genetoris

^a Continuo in ipsa contextus linea subscripsit referendarius Beroaldus, quod notandum; nam frequentius post subscriptionem regis subscribunt referendarii, aliquo interposito spatio.

^b Inter voces *Chlodovius* et *rex* appositum est monogramma, quod non leve criticis negotium facessit. Quo nomine monogramma [quod videre est aere incisum apud Mabillonium], explicari debeat non concordant viri docti. Hinc Germonius, De vet. reg. Fr. dipl. t. I, pag. 125 et seq., praecipue ansam sumpsit hoc diploma inter spurios fetus amandandi. Sic enim monogramma legendum censet: *Sig. s. rex*, quod interpretatur: *Sigibertus rex subscripsit*. Id primo aspectu non displicuit Mabillonio, de Re diplom. pag. 376, et suppl. pag. 19; sed cum rem propius inspexisset, parum ipsi verisimile visum est Clodovei subscriptioni fuisse insertum Sigiberti monogramma. Merito certe; neque quisquam Sigiberti nomen in hoc monogrammate viderit, juxta veteres litterarum Merovingicarum formas. Melius auctores Diplomaticae novae nomen ipsius Clodovei legerunt, t. III, pag. 555, quibus suffragamur, etsi in omnium characterum interpretatione cum iis non concordemus. [Videsis etiam, de hoc monogrammate, N. de Vailly, Elementa palaeographiae, t. I, pag. 567.]

^c Haec in subscriptionibus observanda: promiscue sunt, et omnes fere characteres Merovingico scriptae,

A nostri ibidem psallencius per turmas fuit instetotus, vel sicut ad monasthirium sancti Mauricii Agaunis die noctoque tenetur, ita in loco ipso celebretur. Quam viro autoretate decrivemus Christum in omnibus nobis subfragantem, ut firmior habeatur, et per tempora conservitur, subscripcionebus inanus nostrae infra roborare. Beroaldus obtul. ^a. Chlodovius ^b rex sub. Aunemundus peccator consenciens subscripsi ^c. In Christi nomine Chaoaldus consencens subscripsi. Rauracus peccator consenciens subscripsi. Laudomerus consencens subscripsi. Aectherius peccator consenciens subscripsi. † In Christi nomine, Eligius episcopus subscripsi. Ricoaldus peccator consenciens subscripsi. Rigobercthus peccator, episcopus, subscripsi. † In Christi nomine, Landericus, ac si peccator episcopus, subscripsi. Vulfoleudus peccator subscripsi. Palladius peccator consenciens subscripsi. Clarus, in Dei nomine episcopus, consinsi et subscripsi. . . . encta. . . . peccator consenciens subscripsi. . . . acor peccator consenciens subscripsi. Amalbercthus consinsi et subscripsi. Wandalmarus consinsi et subscripsi. Athildus consinsi et subscripsi. Sighichelmus consinsi et subscripsi. Chabedo consinsi et subscripsi. Warnacharius consinsi et subscripsi. Vulderadus consinsi et subscripsi. Gantulfus consinsit et subscripsit. Bobo consinsi et subscripsi. Desideratus consinsi et subscripsi. Gaudiobertus diaconus hunc privilegium subscripsi. † In Christi nomine, Gaerechramnus diaconus subscripsi. Bodolevus subscripsi. Ebroinus subscripsi. Ragenobertus subscripsi. Arneberctlius subscripsi. Signum † vir inlust. Radoberto ^d maj. dom. Aegy-narus subs. Signum † vir inlust. Merulfo. Signum † vir inlust. Bertecari... Signum vir inlust. Aigulfo com. palat. Signum †. . . Chradobertus subscripsi. Ochelpincus subscripsit. Signum † vir inlust. Austroberto. Signum † Gaerinus jussus subscripsi. Ebrulfus subscripsi. Incrinus subscripsi. Signum † vir inlust.

solum Eligii episcopi nomen majusculis litteris Romanis pulcherrime expressum. Duo alia nomina intermixtis utriusque scripturae litteris exarata sunt. Plurimis nominibus additae chirographorum species, crassiori modo intricatis lineis formatae. Sedes episcoporum subscribentium pleraeque assignantur a Mabillonio, de Re dipl. pag. 467 not., quem vide. Nomina scribimus juxta Mabillonii lectionem [necnoa A. Teulet recensionem.]

^d Falsum arguit Germonius, ex eo quod inter subscribentes legitur Radobertus major-domus; hujus enim nominis majorem-domus Clodovei non existisse contendit. Id nos minime negaverimus, missa Henrichii opinione, nulla veterum scriptorum auctoritate fulta, et missa pariter Fontanini, Vindic. dipl. pag. 159, argumentatione, non ideo expugnandum Radobertum e numero majorum-domus, quod ejus non meminerint scriptores veteres qui supersunt. Nam constat Agannum, vivente Dagoberto, Neutriae et Burgundiae majorem-domus, habuisse successorem Erchinaldum, qui non nisi mortuo Clodoveo diem supremum obiit, videsis Germon. de vet. reg. Franc. Dipl., t. III, pag. 245. Sed Radobertus quidni fuerit major-domus Bathildis reginae? Erant reginis sui majores-domus, teste Gregorio Turonensi, Hist. lib. vii, cap. 38, neque hanc solutionem aspernatur ipse Germonius, ubi supra, t. II, pag. 194.

o. Signum † Gundoberto. Signum † vir inlust. A
rico dom. Signum † vir inlust. Madalfrido.
† subs. ripsi. Rado subscripsi. Auderdus, vir
atque patricius, subs. (Locus sigilli.)
m sub dii x kal. Julias ^a, an. xvi ^b regni no-
piaco ^c, in Dei nomine fel.

DIPLOMA III

ii, regis Francorum, suggerente matrona Ama-
thilde emissum ^d.

ro inlustri. . . . are idemque inlustri matrona
ildes clemenciæ rigni nostri credidit sugge-
a. . . . lis chramlos subteriore Satelliaco vel
qui dicitur Curtilis, sibi berimariacas co

plex ratio est computandi annos regni Clodovei
ab anno quo ipsi regna Neustriæ et Burgundiæ
asserta sunt, circa ann. Chr. 654, vel ab
uo pater ejus fato functus est, anno 658. Juxta
rationem, annus regni ejus xvi concordat
no Christi 619; juxta secundam, cum anno
um vero in Clipiacensi piacito emissum fuerit
a de quo agitur, hoc vero placitum sub anno 653
loricis memoretur, huic anno regni Clodovei
idem censemur.

c legit Mabillonius.

c legimus in exemplo Merovingico.

c instrumenti fragmentum prius vulgavit
nius in appendice ad Annales ordinis Sancti
icti, t. I, append. alt. p. 686, n. xiv, annota-
sominno destitutum, apposita tantummodo ad
em notula *ex authentico*; et præfixo titulo qui
neo II, pro monasterio S. Dionysii concessum
, de quo ipsum instrumentum silet. Ex Ma-
b, typis iterum mandaverunt Collectores scrip-

et terra ad ipso maro aspiciente bunoariaxu ^e, una
cum adjacentias earum promeruisse. . . . cessissit,
vel confirmassit, quem viro epistolæ præ manibus
habere adfirmat, et ipsas villas. . . . cium plinius con-
firmare deberemus, cui nos hunc beneficium sicut
unicuique justa petentibus vel adjacentias earum,
cum terris, domebus, edefeciis, mancipiis, silvis,
pratis, pascuis, peculiis. . . . inspecta ipsa æpistola
in suprascripta loca visa fuit promeruisse, et hoc ad
presens quieto ordine poss. . . . voluerit liberum in
omnibus puciatu arbitrium, et hæc auctoretas tam
a nostris quam.

., o rigni domno Chlodoveo.

torum rerum Francicarum, t. IV, pag. 638, n° xxxi,
et ipsi absque ulla illustratione. [Archetypum in ar-
chivo regio, k, n. viii, nunc asservatur, sed valde
mutilum, ad cujus fidem novam recensionem insti-
tuere conatus est A. Teulet.] Instrumentum adeo
mutilum, Amathildis, personæ privatæ, nec nobis
aliunde cognitæ, non solum proferens, ad certam
epocham revocare, et anno peculiari assignare non
licet. Id tantum ex ultimi fragmenti voce novimus,
emissum fuisse regnante Chlodoveo, quod de Chlo-
doveo II intelligit Mabillonius; unde illud, cum Col-
lectoribus scriptorum rerum Francicarum, ad finem
regni Chlodovei II, ut po:e incerti temporis, reji-
cimus.

° Legendum conjicimus *bunoaria xij*, pro voce
barbæra *bunoariaxu*. Vox *bunoaria* non semel in
instrumentis hujus ætatis usurpatur pro designanda
certa terræ mensura, ut jam alias notavimus. In
charta Blidegisili legitur *buinaria duodecim*.

DIPLOMATA SPURIA.

DIPLOMA PRIMUM

lodoveus II, rex Francorum, castrum Bagauda-
donat Blidegisillo, ad construendum monaste-
quod Fossatense dictum fuit ^a (ann. 638).

oveus, rex Francorum, vir illuster, duci
raldo, vel omnibus præsentibus ac futuris fide-

quid sacerdotibus ac religiosis ecclesiasticis vi-
opus Dei construendum, concedimus, hoc et ad
nostri stabilitatem, et ad animæ salutem per-
non diffidimus. Proinde omnibus sanctæ Dei

ragmentum hujus diplomatis primus edidit in
itatus Parisiensibus Breulius, lib. iv, pag.
si apographum authenticum, ex autographo in
monasterii Fossatensis asservato transcrip-
tibus se habuisse asserit; integrum deinde
ndatus recudi curavit in eorundem Antiqui-
plemento, pag. 141. Illud postea vulgaverunt
raus, Antiquit. Paris. lib. i, pag. 58; Coin-
nnal. t. III, pag. 82; Gerardus a Bosco, Hist.
Paris. t. I, pag. 171; Felibianus, Hist. Paris.
pag. 20; Script. rer. Franc. coll. t. IV, pag.
lovæ Galliæ Christ. auctores, t. VII, inst. col.
r. II; qui omnes Breulium, absque ulla nova de
aspicio disquisitione, secuti sunt. Cointius ali-
interpolationes in contextu a Breulio edito
rit. Miramur quod Mabillonius, qui Blidegisilli
datione Fossatensis monasterii litteras, or-
to a nobis referendas, omnino sinceras pro-
re non audeat, Ann. Bened. t. I, lib. xii, pag.
nullam de diplomatis Chlodovei sinceritate

C Ecclesiæ tam præsentibus quam et futuris utriusque
sexus fidelibus notum fieri cupimus, quendam vi-
rum diaconem, carnis generositate pollentem, ac in
Christo venerabilem, valdeque a nobis per omnia
dilectum, nomine Blidegisillum, ad nostræ sublimi-
tatis præsentiam advenisse, et humiliter deprecasse
quatinus, ad ecclesiam Dei funditus ædificandam, in
honore scilicet sanctæ Dei genitricis Mariæ ac sanc-
torum Petri et Pauli principum apostolorum, et
monachos sub regula ^b S. Benedicti pro Christi

suspicionem habuerit. Autographum certe ab eo vi-
sum non fuisse ex ipsius verbis intelligitur, cum
Fossatensis monasterii fundationem recitet ex Vita
S. Baboleni, parum accurate scripta, ut ipse fatetur,
et in compendium a Breulio redacta, diplomatis
vero, de quo agimus, vix fragmentulum adducat.
D Felibianus, quem sequuntur cæteri hujus instrumenti
editores, ne minimam quidem de illius sinceritate
dubitationem proferendam esse credit. Nos, cum
autographum ipsum (quod in archivis tum archie-
piscopatus Parisiensis, tum capituli S. Thomæ Lu-
parensis, ad quem res ad Fossatense monasterium
olim pertinentes devenerunt, frustra investigavimus)
inspicere non licuerit, animadversiones Cointii loco
suo referemus; instrumento vero pluribus nec levis
momenti interpolationibus foedato, adulterationis nota
tam præffigimus.

^b Ad hæc verba sic Cointius, Annal. t. III, pag.
85: « Hæc a recentiore quopiam in gratiam ordinis
Benedictini videntur interpolata; nam Blidegisillus